

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:

Un an 300 Lei. — Șase luni 150 Lei. — Trei luni 80 Lei. — Pentru străinătate un an 600 Lei. Pentru America 4 Dolari.

Ziarul apare Marti și Vineri

Prețul inserțiunilor: un șir pe 5 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român”, Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegraful Român”, Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Băuturile spirtoase

(=) În diferite rânduri am stăruit asupra trebuinței neapărate d'a se reduce fabricarea și consumarea atât de răspândită a băuturilor alcoolice, și am arătat părerea doctorilor savanți care s'au rostit hotărât împotriva întrebuirii ori cărei băuturi spirtoase. Guvernul a dat acum toată atențiunea necesară problemei de stăpînire a alcoolismului, în scop d'a o deslega spre binele cetățenilor, cari prin adunări și adrese au cerut sprijinul autorității în lupta împotriva primejdiei băuturilor spirtoase. În expunerea de motive, a proiectului de lege privitor la băuturi alcoolice, se accentuează mai cu seamă grija pentru buna îndrumare sufletească și igienică a maselor poporului.

Ori cât de însemnate ar fi venitele statului pe urma consumării alcoolului, sănătatea poporului este cu mult mai prețioasă pentru orice stăpînire înțeleaptă.

E adevărat că astăzi se găsesc sate, în care țărani trăiesc din vânzarea și fabricarea de rachiu, — e vorba de vreo 50 mii de familii ce se susțin din ocupația cu vânzarea de băuturi spirtoase. Dar familiile acestea au la dispoziție, după proiectul de lege, timp de 12 ani, în care având puțința d'a se acomoda treptat cerințelor legii, în care vor căuta an de an să producă din prune mai puțină țuică și tot mai mult magiun, compoturi și prune uscate, — cum se și face de altfel în multe locuri ale țării.

Când state cu veche civilizație cum e b. o. Franța, Italia, Belgia, Elveția, Statele Unite, ș. a., simțesc nevoia d'a lua măsuri preventive în fața alcoolismului, cu atât mai vărtos statele impedează în propagarea lor firească și ajunse deodată libere pe soarta lor, cum este țara noastră, trebuie să întrebuițeze neîntârziat toate mijloacele pentru a pune poporul la adăpost de marea primejdie a consumării necumpătate de băuturi spirtoase.

Spun unii, (și mai ales cărciumarii atinși la pungă), că b. o. în America, pe lângă toată prohibirea introdusă, astăzi se bea neasemănat mai mult, decât pe vremea când alcoolul nu era oprit. Această afirmație este absolut falsă. Dacă în adevăr s'ar consuma astăzi băutura mai multă în Statele Unite, americanii ar fi cei dintâi cari ar desființa legea — în acest caz absurdă — despre oprirea consumării băuturilor alcoolice, așa de bănoase pentru stat. — Străinătatea are și alte locuri de distracție în afară de cărciume.

La noi, se poate zice, că singurul loc de petrecere și «reculegere» pentru masele mari a devenit *cărciuma*: — pildele mărturisesc că ea se găsește după război în situație foarte înfloritoare, — în același timp și foarte distrugătoare de sănătate și morală. De aceea ne trebuie neapărat legea care să înfrâne cât mai mult consumul alcoolului, și, cu vremea chiar să-l oprească total într-o lume, care va fi mai luminată și mai pregătită în acest scop, decât generațiile nouă.

Două sute de mii de polonezi catolici convertiți într-un an la ortodoxie: Se anunță din Varșovia: — După o statistică oficială, în cursul anului 1924 peste 200.000 de familii de polonezi catolici au adoptat religia ortodoxă. Între cei convertiți la ortodoxie se află și mulți aristocrați descendenți ai unor vechi familii nobile. Nunțul papal este îngrijorat de trecerea în masă a polonezilor catolici la ortodoxism...

Cei mulți înalte.

Nr. 1169.

Circulară

cătră membrii ordinari și extraordinari ai sinodului protopresbiterial ortodox român din tractul Hunedoarei.

Prin ordinul consistoriului arhiepiscopar din 6 April a. c. Nr. 1169, fiind numit comisar consistorial pentru alegerea de protopresbiter în tractul Hunedoarei, în conformitate cu Regulamentul pentru procedura la alegerea de protopresbiter, §§. 14, 15 și 16, prin aceasta convoc pe ziua de *Miercuri, 3 Iunie a. c. la ora 4 p. m. comitetul protopresbiterial*, la ședință, în locul central Hunedoara, cancelaria oficiului protopresbiterial, spre a constata calificățiunea candidaților și a compune lista de candidare, ear pe ziua următoare, *Joi, în 4 Iunie a. c.* convoc *sinodul protopresbiterial electoral* la locul central în Hunedoara, anume în biserică. Serviciul divin se va începe dimineața la ora 7, și după terminarea aceluia la ora 10 a. m. se va deschide ședința sinodului electoral.

Sibiu, 15 Mai 1925.

Dr. George Proca,
comisar consistorial.

FOISOARA

Sibiul și 3/15 Mai 1848

În valoroasă și documentată lucrare *Viața și idilele lui Simion Bărnuțiu*, scrisă de profesorul universitar G. Bogdan-Duică și apărută în 1924 în publicațiile de studii și cercetări ale Academiei Române, se amintește și rolul Sibiului în pregătirea adunării dela Blaj. Dl. G. Bogdan-Duică spune, în cartea sa (pag. 84—87), între altele următoarele:

Tinerimea concentrează poporul.

Cum se concentrează «intelligența»?

Trimisii Blajului la Sibiu au fost T. Țipariu și Teodor Sereni. După Papiu, ei sosiră în 8 Mai st. n.

În timpul acesta de pregătire guvernatorului țării fusese la Sibiu și declarase, în 3 Mai, că uniunea (Ardealului cu Ungaria) este ca și făcută. Vorba lui consternase Sibiul...

În 8 Mai st. n. se ținu așadar *conferința dela consistoriul neunit*. A. Tr. Laurian, sosit din țară, era de față. Simion Bărnuțiu propuse și toți naționaliștii admiseră proiectul lui. Adecă după Papiu): 1. Proclamația națiunii române;

2. depunerea jurământului național; 3. protestul în contra uniunii. — T. Țipariu regăsea aici punctul I din programa publicată, îndată după Duminica Tomei, în Organul luminării; era punctul care lui îi părea «lucrarea mai înaltă și mai principală», dar el nu aducea nici solemnitatea jurământului care avea să se facă, nici energia antiunionistă a lui Bărnuțiu. De aceea «toți naționaliștii» civili primară de grabă proiectul care, poate, în textul lui Papiu nici nu-i dat în înfrimime. Din povestea lui Papiu reiese că tot Sibiul românesc, național, luase parte la acest vot.

Un incident frumos descoperă ușurința cu care se intra în consistoriu, dar și avântul, aiurarea până la care se ridicase în unele inimi sentimentul național: «Când se ținea această conferință, intră în mijlocul ei un Român necunoscut; abia s'a pus pe scaun și începu îndată a cuvânta cu mare însuflețire, provocându-l pe românii să steargă diferența această religioasă și să fie toți una... Bărnuțiu nu-l va fi aprobat de loc, deoarece el credea că vremea acestor fel de chestiuni nu a sosit. Acum era numai timpul unei uniri politice.

Unirea politică Bărnuțiu o credea cu puțință și de realizat, cu ajutorul lui Șaguna, care lipsea din Sibiu, dar era așteptat să sosească în curând.

La sosirea lui Șaguna călăreții români îl primară împodobiți cu cocarda austriacă. Dintre asifet de cocarde Simion Bărnuțiu îl salută pe episcop la o serenadă — «punându-i la inimă conducerea națiunii, la care acum el *singur* e chemat» — cum povestește Ioan Pușcariu. Cuvintele acestea Bărnuțiu le-a rostit la 11 Mai, seara. Dată fiind figura austrofilă a lui Șaguna, discursul devenia semnificativ: Ca și Șaguna, Bărnuțiu ținea cu împăratul, cu patria, cu nația. În acea zi ei s'au înțeles politiceste, deoarece, din punct de vedere religios, greco-catolicul orator nu-l putea oferi ortodoxului decât o pace cinstită și trebuitoare. Se pare că Bărnuțiu a vorbit cu entuziasm.

Politiceste, însă, atunci se «înțelegea tot Sibiul, căci acum era limpede de tot că sașii — conduși de Fr. Salmen, de pr. Binder, de St. Roth și los. Benigni, de profesori I. Zimmermann și Henric Schmidt și de Conrad Schmidt

O falsă Cassandra

Al treilea articol, de Prof. Em. Stoica

II.

Trec la alegerea dela Braşov.

Păr. Popescu aştepta ca după publicarea în revista sa recursului înscălit de 64 enoriaşi din Braşov (din cei peste 600) eu să fi luat măsuri...

Dar eu am luat măsurile, suficiente, cred, pentru oamenii de bună credinţă. Am condamnat publicarea acestui recurs în revista «Crucea» şi comentarul, ce i s'a făcut, dovadă că au fost cenoşite, acte nesocotite, izvorâte nu din dragostea faţă de biserică, ci din patima de a lovi în statutul organic şi în biserică din Ardeal.

Am dat şi explicaţiile cuvenite, un răspuns demn şi cuvincoş, ba chiar mi-am justificat procedura dovadă, că alegerea a decurs în ordine, prin împrejurarea, că bărbăţii de încredere au semnat procesul verbal, fără să-şi facă vr'o observare sau să fi ridicat vr'o excepţie, ceea ce pentru oamenii bine intenţionaţi şi cunosători ai legii înseamnă, că alegerea s'a făcut nu numai cu observarea tuturor formelor legale, ci şi cu aprobarea reprezentanţilor autorizaţi ai ambelor partide, deci a unanimităţii adunării parohiale.

Ce alte măsuri puteam lua eu?

Dar de ce nu mă crede pe mine părintele Popescu şi pe cei peste 500 enoriaşi, cari n'au semnat recursul?

De ce crede Sf. Sa numai pe cei câţiva cari au semnat recursul?

De aici începe sminteala...

Căci recursul este un document în felul său, nu însă un document veridic. Nu tot ce se pune pe hârtie, cuprinde adevărul. Şi mai ales nu, acolo unde sânt interese, clocoşesc patimi şi fierbe dorinţa de a ieşi din nou la suprafaţă. În ce mă priveşte, eu n'am putut avea alt interes, altă dorinţă şi altă ambiţie, decât să împac spiritele agitate. Nereuşindu-mi aceasta, am purces la alegere, care, fireşte, a fost agitată. Unii dintre candidaţi, în mod fatal, au trebuit să reuşească, iar unii să cadă. Cei învinşi au tot interesul să se prezinte în haina martirajului şi să facă pe optimişti. Deci câte afirmaţii se fac în recursuri, care nu spun adevărul curat?

Eu am citit cu atenţie toate punctele din recurs, 26, câte sânt. Unele din ele nu mă priveau, altele cuprind generalităţi — bineînţeles în expresii grosolane — cele mai multe sânt invenţiuni din domeniul unei bogate fantazii sau bănueli neîntemeiate; iar celelalte, puţine, care cuprind un substrat de adevăr, denaturează atât de mult realitatea, încât nu ştii, să admiri sau să te revolţi de această pervertire a adevărului. În amănunte n'am intrat şi nu intru, fiindcă nu mai am la mine actele alegerii, nu cunosc pe enoriaşii bisericii Sf. Nicolae din Braşov şi astfel, din memorie numai, mi-e peste putinţă a

dovedi cu amănunte desăvârşita mea corectitate, cu care am condus alegerea. Să exponeze păr. Moşoia extradarea acestor acte dela Venerabilul Consistor, precum şi învoarea de a răspunde în presă la acuzele ce mi se aduc în recurs, să-mi pună la dispoziţie coloanele «Crucei» şi-i promit solemn, că voi dovedi de neadevurate toate acuzele de incorectitate, ce mi s'au adus.

Ceea ce însă a revoltat pe oricare cititor şi a clasat pe păr. Popescu-Moşoia în ceata bătaşilor şi instigatorilor, este însinuarea străvezie şi instigaţia, că pentru atitudinea mea la alegerea din Braşov ar fi trebuit să pătesc ca păr. Herman la alegerea de deputat dela Dej. Nu se poate înfiera în deajuns acest gest nedemn de un preot!

Că totă chestiunea cu «presiunile, fraudele şi ilegalităţile, călcarea ordinei şi a exigenţelor sociale» (ce-o mai fi căutând aceste exigenţe aici?) atribuite mie în favorul celor aleşi, este o pură invenţiune, se vede şi din împrejurarea, că partida biruitoare, care dusea în preajma alegerii o campanie violentă împotriva dlui Vlaicu în «Gazeta Transilvaniei», în raportul despre alegere publicat în acelaşi ziar, nu aminteşte cu nici un cuvânt, că eu am condus alegerea, dovadă că nici aceasta n'a fost multumită cu modul, cum am condus alegerea. Dacă i aş fi făcut servicii, dacă aş fi făcut presiuni şi abuzuri în favorul ei, mi-ar fi cântat imnuri de laudă. Nu a făcut o însă, probabil, fiindcă eu am păstrat cea mai strictă obiectivitate.

Dar să admitem, prin imposibilitate, că toate cele cuprinse în recursul dela Braşov ar fi adevărate. Este acesta motiv pentru a condamna statutul organic? Valoarea unei legislaţii nu se judecă după anumite fapte izolate, după încălcările de lege, după anumite pete solare, ci în ansamblul vieţii organismului, ale cărui funcţiuni le reglementează, după potenţa binelui, ce l-a putut produce. Şi se mai judecă comparând rezultatele ei cu ale altor legislaţii. Sub ambele raporturi am arătat în articolele precedente, că statutul organic e superior legislaţiei bisericeşti din vechiul regat. (Previu acuza de regionalism, ce s'ar putea produce, căci noi stăcaţi pe această temă, sântem datori să ne apărăm). Cât pentru părţile umbrase, am dovedit că în «organizaţiunea canonică şi diplomatică a bisericii din vechiul Regat» şi în adunări superioare bielor noastre sinoade parohiale s'au petrecut acte cu mult mai regretabile decât în imperiul statului organic, unde păr. Moşoia crede, că tronează cultul nepriceperii şi al patimei. Iar în privinţa canonicităţii statului organic biserica din Ardeal încă n'a fost de nimenea caterisită, precum a fost caterisit Sf. Sinod din partea episcopului Gherasim Săfirin de Roman, din cauza necanonicităţii consistorului superior bisericesc. Despre aceste chestiuni însă păr. Moşoia nu mai suflă nici un cuvânt.

Superioritatea statului organic e recunoscută şi de oameni cu înalte situaţii din biserică

vechinelui Regat. Astfel păr. Dr. I. Mihălescu, profesor universitar zice: «Democratismul intrudus de Şaguna a avut de efect, că fiecare român a trebuit să se intereseze de aproape şi să contribuie şi el după puteri la bunul mers al treburilor bisericii şi şcolii. Preoţii şi învăţătorii au trebuit să stea întodeauna în cele mai strânse şi mai bune legături cu poporul, de care sânt întreţinuţi şi, în parte, controlaţi în îndeplinirea datoriei, iar poporul a privit cu sfîntenie la conducătorii săi şi nu le-a ieşit nici odată din cuvânt». (Convorbiri literare a. 1908, Nr. 12 pg. 592, articolul: Organizaţiunea bisericească şi şcolară a lui Şaguna).

Pentru ca acum şi păr. Moşoia să înţeleagă deplin cazul dela Braşov şi să-şi cunoască enormitatea greşelii sale, îi aduc o ultimă pildă. Şi anume nu din mitologie, unde nu e acasă, nici din organizaţia bisericii noastre, pe care nu o înţelege, ci din sfera comercială, unde e stăpân pe materie, fiind administrator-delegat al societăţii «Crucea»:

Un credincios de-al meu voeghe să dăruiască bisericii o păreche de odăjdii şi mă întreabă, de unde să le cumpere. Îi trimit la «Crucea» în Bucureşti. Dănuş însă cumpără dela *librăria Pavel Suru, Bucureşti, Calea Victoriei 85*, spunându-mi că la «Crucea» stofta e mai slabă şi mai scumpă decât în celelalte magazine...

Ei bine, pot eu din această simplă informaţiune să fac deducţiuni compromiţătoare pentru societatea «Crucea» şi pentru administratorul-delegat, ce o conduce? Pot să afirm că se spoliiază clienţii, că se caută un câştig nepermis, că regia e prea mare, că remuneraţia administratorului-delegat e prea grasă, etc. etc.? Fireşte, că nu. Ci trebuie să-mi lasu informaţii exacte. Poate că nu e adevărată informaţia, poate că societatea se luptă cu greutăţile începutului, poate că..., dar explicaţii suficiente sânt destule. Acum ai înţeles, păr. Popescu-Moşoia?

Zilele de repaos şi zilele de lucru

Asupra sărbătorilor şi zilelor de repaos, după noua lege pentru reglementarea repaosului săptămânal şi al sărbătorilor legale, unul dintre contraşi face următoarea critică:

Din 364 zile ale anului, nu se va putea lucra în 52 de duminici, în 13 sărbători legale, la 1 Mai, în ziua patronului şi în cel puţin 2 sărbători de confesiune, sau de breaslă.

Totalul sărbătorilor de odihnă obligatorie şi sancţionată este de 69 zile.

Este de necontestat că individual, în afară de aceste sărbători, mai are cel puţin 14 zile de lipsă motivate de boli, sau de diverse necesităţi familiare.

Aceste 14 zile adăugate la cele 69 de sărbători dau un total de 83 zile nelucrătoare.

Prin contractul colectiv de muncă salariaţii mai au încă un concediu de 14 zile în mediu

— vor fi imperiaşi şi naţionali. Chiar în acea zi de 12 Mai, apăruse, dintre ei, scrisă de I. Rannacher, o broşură nouă *Oesterreich über alles*, în care se susţinea din nou unirea cu Viena şi se zicea cu conştiinţă: «Cine va sta de partea Ungariei, dacă voi, Nemţi, Slavi şi Români, dacă voi, Ardeleni, nu-i veţi întări, din prostie?»

Cu venirea lui Şaguna, cu apropierea dintre el şi Bărnuţiu, cu afinenţa către Sibiu a fraţilor cari, ascultând glasul vremii şi apelul dela Braşov, se întorceau în patrie, cu pregătirea spre Sibiu a delegaţilor Blajului se realizează şi concentrarea inteligenţei ardelenesti, imediat în ajunul lui 3/15 Mai. Este de prisos să mai caut vorbe, ca să reliefeze rolul jucat de Bărnuţiu şi în cursul acestei concentrări de forţe, care-mi dă dreptul să afirm că, din interpretarea exactă a mişcării reiese că, din acest punct de vedere, Sibiu a făcut pe 3/15 Mai.

Din fericire, la Sibiu se concentrau şi fraţii din «ţară»: munteni şi moldoveni; pentru că pe aceleaşi drumuri, în aceleaşi zile cu Lurian, Suci, Aron Florian, Axente, venira C. Negri, Rosetti, G. Sion, Nicolae Ionescu, A. Russo şi alţii.

Citiţi şi răspândiţi ziarul

Telegraful Român

Om mic în vremuri mari

— Spicuri din istoria anilor 1848 şi 1849 —

Am înaintea mea o carte, apărută acum după război, şi menită să lumineze tinerimii şcolare trecutul bisericii creştine universale. În special trecutul bisericii româneşti şi al bărbatilor cari au stat în fruntea ei ca păstori sufleteşti ai turmei cuvântătoare.

Autorul acestei cărţi, Ioan Georgescu, sub cuvânt că scrie «adevărul şi numai adevărul», crede între altele că poate să desluşască un «Moisi», un «Eliseu» naţional, un pornitor «de mişcare pentru eliberarea naţională», şi «tipul (!) românului cu adevărată dragoste de neam» — în cine? În care dintre oamenii dela 1848/49? — În episcopul: Ioan Lemény!

Vorbe insufleteşte şi pline de laude au pentru episcopul Lemény şi istoricii maghiari, — fireşte, din punct de vedere al intereselor unguereşti. Aceştia prezintă pe arhierul dela Blaj nu ca «tip de adevărat român», ci — mai aproape de adevăr — ca «tip de adevărat bun patriot ungur».

În faţa cuvintelor deitate de cei ce văd în episcopul Lemény dela 1848/49 un fel de «Moisi» al neamului românesc, se cade să punem părerile contemporanilor şi istoricilor ma-

ghiari, cari se ocupă cu mişcările revoluţiei acelor ani.

Szilágyi Farkas, în cartea sa «Alsófehérvármegye történelme», (Aid., 1898, vol. III, pag. 35) scrie:

«Românii moderaţi grăbiau către oraşul Blajului ca să sprijinească pe bravul (derék) lor «episcop L. Lemény, căci şiau că extremişti îl vor ataca aspru şi cu premeditare în adunare; iar extremişii grăbiau la Blaj ca să exploateze împrejurările date şi să-şi verse vechia ură faţă de L. Lemény şi faţă de maghiari».

Fosztó Menyhárt raportează către fişpanul baronul Bánffy Miklós, următoarele despre Lemény:

«Şi Ilustritatea Sa, domnul episcop, a ţinut o cuvântare părintească, pe înţelesul poporului, pentru liniştea mulţimei, pe care Alexandru Pop (Al. Papiu-Iliarianu) l-a întrerupt în mai multe rânduri şi ironizându-l a spus poporului următoarele cuvinte: *Nu ascultaţi de episcop* şi de slujbaşii comitatului!» (după G. Bariş, Părţi alese, II 749).

«Istoriograful Szilágyi Farkas relatează că majoritatea românilor participanţi la numita adunare istorică era de aceeaşi atitudine faţă de episcopul Lemény, ca şi tânărul Alexandru Pop (Papiu Iliarianu).

anual, care adăogate la totalul de mai sus ajungem la 97 zile de repaus față de 364 zile ale anului.

Proporția este de aproximativ $\frac{1}{4}$, în detrimentul muncii.

Din patru sferturi ale anului, mai mult de un sfert, reprezintă repaus neîntrerupt, iar restul sânt zile de 8 ore de lucru.

Continuând calculul pe ore, căpătăm următoarele cifre:

Din 8736 ore ale anului, 2136 ore sânt datorate muncii, restul de 7600 rămân consacrate odihnei.

Cifrele, la care am ajuns, sânt suficiente de elocvente, și arată cu precizie, fenomenele economice pe care le va produce noul regim.

În aproape un sfert al anului se transformă întreaga pătură producătoare a țării, în consumatori, cari sânt siliți să părăsească atelierele și uzinele pentru a popula bodegile, cârciumele, berăriile și corice întreprinderi cari servesc recreațiilor publice.

— Din aceste observări ar urmă că orele 8 de lucru pe zi sânt prea puține, și că ele vor trebui să fie sporite.

INFORMAȚIUNI

Regele sănătos. Un buletin medical publicat în ziarul de la zece Mai, spune că flebita de care a suferit M. Sa Regele se poate considera ca stănsă, și că M. Sa va începe să reia treptat viața normală cu menajamentele obișnuite în asemenea împrejurări. Toți românii, cu dragoste de țară și de dinastie, se bucură cu însuflețire de această bună veste d'a vedea ează în mijlocul lor pe Suverenul iubit și iubitor de poporul său credincios și recunoscător.

Preasfințitul Sinod episcopesc al Mitropoliei noastre s'a întrunit în 14 Mai a. c. în ședință, sub prezidiul I. P. S. Sale Mitropolitului *Nicolae*, participând Prea Sfințitele Lor Episcopul *Iosif* al Caransebeșului și Arhiereul *Flăraș*.

I. P. S. Sa Mitropolitul a expus cele premerse cu privire la întregirea scaunului episcopesc al Aradului și a prezentat actul alegerii de Episcop; apoi a urmat examinarea canonică a alesului episcop P. C. Sale părintelui *Dr. Gheorghe Comșa*, care s'a declarat apt de a primi treapta arhieriei.

«Majoritatea a primit cu riset batjocoritor povețele episcopului... L-au batjocorit, l-au huiduit zicându-i: Pleacă dela tribuna bătrân răcitos». (O. c., p. 33, 39).

De unde provine atitudinea ostilă a bu-nilor români față de cea mai înaltă față bisericească a românilor uniți?

Răspunsul ni-l dă tot istoriograful citat:

«Episcopul I. Lemény sta sub ocrotirea partidului unionist și a guvernului ardelenesc», (O. c. 39).

Un alt istoriograf maghiar observă:

«Episcopul gr. cat. I. Lemény... a rămas credincios pe lângă cauza libertății și ideea uniunii». (Dr. Szádeczky L., Erdély szerepe, p. 198).

Un al treilea observă:

«A fost un însușit apărător al cauzelor maghiare» (Révay, Nagy Lexikona).

Un patrulea se pronunță:

«Trăgea mai mult către maghiari» (Pallas, Lexikona).

Un al cincilea (Gracza G.) completează:

«Pentru aceea a rămas singur. Și nu a putut obține nici atât ca în formula de jurământ împăratul Ferdinand I» să se înlocuiască cu «regele Ferdinand V».

Să ascultăm expunerea contemporanului lakab Elek:

Moartea lui Alexandru Marghiloman. Șeful partidului progresist, fost președinte al consiliului, s'a stâns, în seara zilei de 10 Mai 1925, în urma unei boale de ficat. Alexandru Marghiloman a fost ministru de interne, de justiție și de finanțe în diferite cabinete conservatoare. Prim ministru în guvernul care a încheiat pacea dela București, a fost ales apoi deputat în parlamentul Federației, — pentru cea din urmă oară. O boală gravă l-a ținut multă vreme departe de orice activitate politică. Cu Alexandru Marghiloman dispărea una dintre figurile proeminente ale politicii române dinainte de război. Dotat cu multe calități de conducător, Alexandru Marghiloman s'a impus prin personalitatea sa și prin munca intensă ce a desfășurat. Moare în vârstă de 71 de ani. Într-o scrisoare, datată 25 Sept. 1924, își manifesta dorința de a fi înmormântat fără nici o paradă. Corpul regretatului a fost adus din vila sa de lângă Buzău, în capitală. Înmormântarea i s'a făcut Miercuri la ora 10 dim. în cimitirul Bellu.

Congresul Ligii culturale a tuturor românilor, de sub președinția dlui Nicolae Iorga, se ține în ziua de St. Constantin și Elena, în 21 Mai a. c., la Timisoara. Se organizează, pentru acest congres anual, marelui sărbători culturale în metropola bănățeană, cu concursul tuturor societăților culturale din partea locală.

Comemorare. Liceul «A. Vlaicu» din Orăștie și despărțământul Asociației de acolo vor bate în 21 Mai a. c. o placă comemorativă pe casa din Binținț unde s'a născut genialul aviator Aurel Vlaicu. Înainte de amiază se va ține un parastas în biserica satului. După amiază va urma o serbare pentru comemorarea disparutului, iar cercul studenților universitari hunedoreni va pune temelul unei biblioteci sâtești în Binținț.

Eroina dela Jiu. La înălțarea Domnului, în ziua de 28 Mai a. c., se desvâlește la Slatina monumentul eroinei dela Jiu, care a fost sublocotenentul *Catrina Teodor*. Solemnitatea se va face în prezența M. Sale Reginei, a miniștrilor, a comandantului corpului de armată, a delegaților Societății ortodoxe a femeilor române, a reprezentanților autorităților locale etc.

Dlul Zaharia Bărsan i s'a donat de către primărie o casă în Cluj cu prilejul jubileului său de 25 ani de activitate teatrală.

Un vânzător suspect. Un ziar din Cluj anunță: De câțiva timp și-a făcut apariția în Cluj, un domn care face oferte de a vinde cărți bisericești. Aceste cărți de rugăciuni sânt tipărite de firma «Steinbrenner» din Boemia și n'au aprobarea bisericilor noastre naționale. Firma «Steinbrenner» are ca sucursală firma «Örszem» din Oradea-Mare, prin care se desface la noi în țară aceste cărți clandestine de rugăciuni. Facem atenție autorităților bisericești să ia măsurile cuvenite pentru a pune stavilă vânzării acestor cărți de rugăciuni neautorizate.

«În 29 Mai 1848 Clujul înnota în delirul veseliei... Ioan Lemény, episcop gr. catolic, în stradă luă în mână un steag, pe care se afla inscripția simbolică: «Unire sau moarte» și l-a binecuvântat cu cuvintele: «Dumnezeu să binecuvinteze Unirea și patria!»

Aceste expuneri, ungurești, clare, nu mai reclamă comentariu. Ne redau evident figura unui mic episcop din vremuri mari.

A. N. Târnavă.

CĂRȚI ȘI REVISTE

Mitropolitul Vladimir Repta, de R. Căndea, profesor universitar. Cernăuți. — Broșura profesorului R. Căndea este o caracterizare izbită a personalității venerabilului chiriach octogenar, care azi își petrece liniștit zilele în reședința mitropolitană din Cernăuți, departe de sgomotul lumii și de povara grijilor de cârmuire.

Adam și Eva. A apărut în editura: «Cartea Românească» *Adam și Eva*, romanul celor șapte vieți, de *Liviu Rebreanu*. Un volum de 407 pagini. Prețul Lei 80—. De vânzare la principalele librării din țară.

Biserica și școala românească din Jugoslavia. Foaia săptămânală ce apare, cu mari greutate, în Panciova, *Gratul Românesc*, ne dă următoarele informații: Plângerea principală a românilor din Jugoslavia este că până azi școala și biserica lor nu au o situație de drept legiferată de parlamentul jugoslav, și că, de azi pe mâine, se pot aștepta la suprimarea totală a școlii și bisericii românești. Ei se găsesc azi într-o vreme de tranziție, de care s'ar putea folosi guvernul și autoritățile noastre bisericești pentru a întări școala și biserica din Banatul sârbesc, trimițându-le în primul rând învățători și preoți de cari e o lipsă ce nu mai poate fi îngăduită. Prin constituția jugoslavă din 1921 a fost stabilit în învățământul primar și din Banatul sârbesc, vechile manuale de școală au fost interzise, cele nouă așteptă de ani de zile să fie aprobate la Belgrad, și astfel, chiar în școlile unde mai funcționează învățători români, copiii rămân fără instrucție în limba maternă. Guvernul român, în temeiul reciprocității, ar putea mijloci la Belgrad, pentru ca această stare de lucruri să fie schimbată.

Misiuni zilnice. Din Sătmăr ni se scrie — spune *Renasterea* — că în postul Paștilor a năpădit în satele din județ o ceată de misionari dela Oherla, dar nu cu scopul de propagandă religioasă, ci romano-catolică. Au chemat cu clopotul pe oameni la spovedanie și, sub patrafir, li forța să jure că nu se vor lăpăda de papa dela Roma și atunci li se vor ierta toate, toate păcatele. În liba au trimis pe păzitorul de noapte din casa în casă, să cheme și pe credincioșii noștri la această spovedanie, dar aceștia nu s'au dus, — cum și alții, uniți, înțelegând de ce e vorba, s'au lipsit de spovedanie.

ȘTIRI LOCALE

Rechiziția locuințelor. Spre asigurarea locuințelor necesare pentru ofițeri și funcționari de stat s'a ordonat o conscriere nouă statistică a camerelor de locuit; această conscriere se va îndeplini începând cu ziua de azi prin o comisiune compusă din un ofițer superior și un reprezentant al orașului, cari sânt provăzuți cu legitimații. Locuitorii sânt rugați, chiar și în interesul lor propriu, a da comisiunii lămuririle cerute și a îngriji, ca pentru acest scop să fie de față în zilele proximie în fiecare locuință un membru de familie. Conscrierea statistică încă nu înseamnă o rechiziție, deoarece în această privință va hotărâ comisia mixtă de rechiziții, în baza datelor statistice și a prescripțiilor legale în vigoare, cu care ocazie celor interesați le stau deschise orice mijloace legale de drept.

Primarul orașului

— conscrierea s'a început.

Apă de băut. Orașul de sus este provăzut ează exclusiv cu apă din izvoarele de munte.

Cruțați alele și grădinile publice! Primăria unui oraș din țara noastră, — ar putea fi și a Sibului — dă următorul anunț: Ca și în anii trecuți, administrația orașului a reluat cu sosită primăverii lucrările de restaurare și înfrumusețare a grădinilor, parcurilor și aleelor publice, în cadrele mijloacelor disponibile. Lucrările acestea care prezintă pentru aspectul estetic al orașului o importanță deosebită, necesită muncă îndelungată și intensă, pe lângă cheltuieli mari. Pentru asigurarea scopurilor de înfrumusețare a grădinilor publice primăria se adresează și în anul curent populației din oraș cu apelul cuprins în cuvintele: **Cruțați alele și grădinile publice!** În fiecare an vedem cum copacii cari strălucesc de podoaba florilor de primăvară, sânt despoiați de ele cu crengi, așa că grădinile noastre publice obișnuiesc a primi un aspect pustiu. Acest procedeu denotă, la o mare parte a populației noastre din oraș, lipsă de iubire pentru frumusețea grădinilor și aleelor. Alt obiect, nu mai puțin vrednic de repudat, este faptul că unii cetățeni și locuitori se folosesc de grădinile și alele noastre publice ca loc de depozitare pentru fel și fel de rămășițe de mâncări, fructe, petece de hârtie etc. etc. Primăria se adresează deci largi publicității cu invitarea precisă de a evita orice ar putea diforma aspectul grădinilor noastre publice și ar face impresia de neglijență, rea voință, cu cuvintele: «Cruțați alele și grădinile noastre publice!»

Expoziție colectivă de pictură, se va deschide în Pavilionul de patină din Sibiu, în 21 Mai a. c. Atragem atenția iubitorilor de artă de a cerceta această expoziție, fiind permanent deschisă, zilnic dela ora 10—1 și dela ora 3—7 seara.

Cursuri populare

de agricultură, apicultură, sericicultură, viticultură și creșterea vitelor

Ministerul agriculturii și domeniilor organizează și în anul acesta un ciclu de cursuri și conferințe pentru popularizarea științelor agricole și diferitelor ei ramuri, al căror program amănunțit este publicat într-o broșură tipărită în București, Institutul de arte grafice Bucovina.

Asemenea conferințe se vor ține în cursul lunilor Mai și Iunie pe teritoriul arhidiecezei noastre în comunele din județul Hunedoara, de către profesorii școlii agronomice din Geoagiu, iar curs special de apicultură la Lisa, jud. Făgăraș, de către preotul Alexandru Popa. În două serii și anume: I de la 6—11 Iulie, și II de la 13—18 Iulie.

La acest curs se primesc și preoți. Inscriserile se fac la părintele Al. Popa din Lisa. Cursiștii primesc de la Minister un ajutor de 25 lei pe zi.

Având în vedere, că aceste conferințe și cursuri prin natura lor sunt foarte folositoare economiei naționale, rugăm pe preoții noștri să îndemne pe credincioși, să ia parte la conferințele populare, iar preoților cari se ocupă cu apicultura le recomandăm să participe la cursul de apicultură din Lisa.

Poșta redacției

Preotul Z. în I. Nu se poate publica. Dar pentru înălțarea răului, am intervenit la Inspectoratul Regional.

Pr. G. în S. Constatăm cu bucurie munca pozitivă tot mai intensă din partea preoților noștri. Micile critici frivole să nu le deșugă. Celce nu e capabil de muncă — îmblățește pleavă.

Nr. 124/1925 prot

(53) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa a III-a Branișca, din protopopiatul Iliei, se publică prin această concurs cu termen de 30 de zile dela cea dintâi apariție a concursului în «Telegraful Român».

Retribuțiile împreună cu această funcțiune sânt, pe lângă salariul și accesoriile dela stat, următoarele:

1. Relu de curier,
2. 13 jug. 1581 st. □ sesiune parohială, pământ cl. I.
3. De fiecare familie 16 cupe porumb.
4. Stola obișnuită în parohie.

Reflecții îndreptățite la acest post sânt poftite să și trimită petițiile provăzute cu documentele necesare în termen de oficiul protopopesc ort. rom. Ilia și să se prezinte și în parohie spre a fi cunoscuți de credincioși.

Ilia, la 25 April 1925.

Oficiul protopopesc în înțelegere cu comitetul parohial din Branișca.

Const. Moldovanu,
protopop.

În **Librăria Arhidiecezană**
a sosit și se află spre vânzare

Din viețile sfinților

I. Spre Emaus

de

Mihail Sadoveanu și D. D. Patrașcanu

Prețul: Lei 35—
plus spese postale: Lei 5—

La **Librăria arhidiecezană** se află
de vânzare:

1. Mineiul lunii Mai

cu litere cirile, tipărit în Sibiu, în tipografia episcopescă la 1854, legat, ceva cam întrebunțat,
120 Lei.

2. Mineiul lunii Octomvrie

cu litere latine, tipărit în București, în tipografia cărților bisericești la 1908, broșat, neîntrebunțat,
80 Lei.

4. Psaltirea

publicată românește la 1857 de diaconul Coresi, reproducă cu un studiu bibliografic și un glosar comparativ de B. Petriceicu-Hășdeu. Edițiunea Academiei Române. Tomul I. București, 1881, legat solid, neîntrebunțat, 80 Lei.

Reclama este

sufletul comerțului

De vânzare

Enciclopedia Română

de Dr. C. Diaconovich

Volumul: I, II, III legate.

A se întreba în

Librăria Arhidiecezană, Sibiu

La **Librăria Arhidiecezană** în Sibiu, se
mai află de vânzare

Noul Testament

(cu litere cirile)

de

Andrei baron de Șaguna

Prețul: crudu Lei 8—, broșat Lei 15—,
plus porto postal Lei 5—.

La **Librăria Arhidiecezană, Sibiu**, se
află de vânzare:

Preotul G. Petrov:

Pe urmele lui Hristos

(traducere de: Episcopul Nicodem Munteanu)

Prețul: Lei 45—, plus spese de porto Lei 5—.

Anunțuri și reclame

Cel mai răspândit ziar care poate fi întrebunțat pentru anunțuri și reclame în cercurile preoțești din Ardeal, este

Telegraful Român

Anunțuri și reclame se primesc la Administrația ziarului, în Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45.

„SĂCĂDĂTANA”, institut de credit și economii, societate pe acții în Săcădate

Convocare

Domnii acționari ai institutului de credit «SĂCĂDĂTANA», prin aceasta se convoacă la

a XII-a adunare generală ordinară

care se va ține în **31 Mai 1925**, la **2 ore p.m.** în localul institutului din Săcădate cu următorul

PROGRAM:

1. **Constituirea adunării și statorirea acțiunilor prezente.**
2. **Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghere.**
3. **Statorirea bilanțului și darea absolutivului direcțiunii și comitetului de supraveghere.**
4. **Impărțirea profitului curat.**
5. **Alegerea direcțiunii pe un period nou de 3 ani.**
6. **Eventuale propuneri.**

Săcădate, la 6 Mai 1925.

(54) 1—1

Direcțiunea.

Contul Bilanț la 31 Decemvrie 1924

Activa		Pasiva	
	Lei b.		Lei b.
Casa	30,018'36	Capital	10,000—
Escont	465,873—	Fond de rezervă	3,300—
Efecte	936'80	Fond special de rezervă	2,750—
Depuneri proprii	281'13	Fond de binefaceri	2,000—
Mobilier	50—	Depuneri spre fructificare	461,489'73
		Dividende neridicate	871'44
		Diverși creditori	722'97
		Interese anticipate	5,000—
		Profit curat	11,025'15
	497,159'29		497,159'29

Contul Profit și Pierdere la 31 Dec. 1924

Spese		Venite	
	Lei b.		Lei b.
Interese la depuneri	26,008'85	Interese	26,066'20
Salare	1,500—	Provizțiuni	17,717'80
Spese	3,482—		
Impozite	1,768—		
Profit curat	11,025'15		
	43,784—		43,784—

Săcădate, la 31 Decemvrie 1924.

DIRECȚIUNEA:

Const. Prie m. p., preș. I. Prie m. p. S. Grădinar m. p. N. Crușiu m. p. Const. Măhăra m. p.
Subsemnatul comitet de supraveghere cenzurând conturile prezente, le-am aflat în deplină conștință cu registrele societății.

Săcădate, la 6 Mai 1925.

COMITETUL DE SUPRAVEGHERE:

S. Sălca m. p. Dr. O. Prie m. p. Ilie Aleman m. p. I. Prie m. p.
Toma Zaharie m. p. R. Tonchiu m. p. N. Podea m. p.